

**OCENA STANU SANITARNEGO
POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO
ZA ROK 2020**

SPIS TREŚCI:

Wstęp	4
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
II. Stan sanitarny, techniczny, funkcjonalność pomieszczeń podmiotów lecniczych stacjonarnych i ambulatoryjnych.....	15
III. Stan sanitarny powiatu w zakresie higieny komunalnej wraz z oceną obszarów, w których mogą wystąpić zagrożenia dla zdrowia ludzi	18
IV. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	22
V. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	26
VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	28
VII. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	31
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	32
Podsumowanie.....	34

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku przekazuje poniżej cykliczne wydanie Stanu sanitarnego powiatu radomszczańskiego przedstawiające sytuację sanitarno – epidemiologiczną powiatu na tle wyników pracy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku.

Szeroki zakres działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej, nieustanna praca i nadzór wykwalifikowanej kadry pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku ma na celu zapewnienie możliwie najwyższego bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu oraz poprawy warunków życia, nauczania, wychowania i pracy poprzez działania edukacyjne, promocyjne i profilaktyczne.

Niniejsze opracowanie powstało w oparciu o wiarygodne dane ze wszystkich obszarów objętych nadzorem bieżącym i zapobiegawczym Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku.

Mam nadzieję, że w przedstawionym opracowaniu, które jest efektem naszej codziennej często niedostrzeganej i niedocenianej pracy odnajdą Państwo interesujące zagadnienia zarówno z punktu widzenia samorządowca jak i mieszkańca powiatu.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Radomsku

Małgorzata Widawska
Specjalista Zdrowia Publicznego

WSTĘP

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku zapewnia realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,

w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku prowadzona jest w oparciu o tworzony corocznie na podstawie „Wytycznych Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego” – „Plan zasadniczych zamierzeń”, w którym określany jest cel, główne kierunki działania i zasadnicze zamierzenia przyjęte do realizacji na dany rok dla poszczególnych komórek organizacyjnych, harmonogram nadzoru nad obiektami oraz harmonogramy poboru próbek i wykonywania pomiarów. Zgodnie z wytycznymi władz nadrzędnych podstawowym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku w roku 2020 było promowanie zdrowotnego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

Jednak już w miesiącu marcu 2020 roku wszystkie działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej a tym samym również tutaj Powiatowej Stacji zostały skierowane na walkę z epidemią COVID-19. Mimo wcześniejszych zapowiedzi naukowców, że pandemia jest nieunikniona, zaskoczyła ona cały świat. Nagle stanęliśmy w obliczu zagrożenia, do którego nie byliśmy w pełni przygotowani. Praca w tym okresie okazała się niezmiernie trudna i wymagająca od nas pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej ogromnego zaangażowania a nawet chwilami poświęcenia. Towarzystwa naukowe, instytucje rządowe i państwowe dość szybko reagowały na dynamicznie zmieniającą się sytuację, publikując nowe zalecenia, wprowadzając różne obostrzenia i intensyfikując je w zależności od zmieniającej się sytuacji epidemicznej, czasami z dnia na dzień, ale to my pracownicy inspekcji sanitarnej musieliśmy być w pełnej gotowości do pracy często niezależnie od dnia i godziny. Tysiące pytań od mieszkańców powiatu począwszy od bardzo ogólnych odnośnie wprowadzonych przepisów i ograniczeń poprzez informowanie o środkach bezpieczeństwa, zachowania podczas izolacji lub kwarantanny domowej, a skończywszy na wyjaśnianiu zasad wykonywania wymazów w kierunku SARS-COV-2 wymagała od wszystkich pracowników Powiatowej Stacji posiadania podstawowej wiedzy na temat koronawirusa i postępowania z nim, niezależnie od dotychczas zajmowanego stanowiska pracy.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku obejmuje swoim działaniem powiat radomszczański tj. 3 miasta i 14 gmin (378 miejscowości). W 2020 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomsku znajdowało się **2615 obiektów**, przeprowadzono ogółem **838 kontroli**, wydano **10138 decyzji** administracyjnych oraz **114 decyzji** płatniczych, pobrano **553 próbki** do badań, nałożono **9 mandatów** karnych na kwotę **2.100 zł**.

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Największym problemem epidemiologicznym w 2020 r. były zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19).

Na początku 2020 roku świat obiegła informacja o nowym zagrożeniu – koronawirusie oznaczonym jako COVID-19, który pierwotnie pojawił się w mieście Wuhan, znajdującym się w chińskiej prowincji Hubei. Infekcja szybko przeniosła się na tysiące osób, w efekcie czego konieczne stało się opracowanie sposobu walki z tym nowym patogenem. Na szczęście genom wirusa COVID-19 został szybko poznany, co umożliwiło zaprojektowanie odpowiednich testów diagnostycznych, pozwalających na rozpoznanie zarażenia.

W dniu 11.03.2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła pandemię. Pandemia COVID-19 – mimo wprowadzanych ograniczeń i działań zapobiegawczych – w niedługim czasie rozprzestrzeniła się i dotarła także do Polski. Dostosowanie do dynamicznie zmieniającej się sytuacji epidemiologicznej wymagała szybkiej implementacji efektywnych działań prewencyjnych.

Natomiast w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza się stan epidemii / tj. występowanie w określonym czasie i na określonym terenie przypadków zachorowań lub innych zjawisk związanych ze zdrowiem w liczbie większej niż oczekiwana / w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

Pierwsza osoba z wynikiem dodatnim w kierunku SARS-CoV-2 na terenie powiatu radomszczańskiego została zarejestrowana w dniu 20.03.2020 r.

Działania podejmowane przez PPIS w Radomsku w związku z zachorowaniami na COVID-19 polegały na:

- przeprowadzaniu wywiadów epidemiologicznych z osobami zakażonymi oraz osobami z bezpośredniego kontaktu z zakażonymi;
- rejestrowaniu przypadków zakażenia SARS-COV-2 zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (zachorowania, hospitalizacje, ozdrowieńcy, zgony);
- obejmowaniu izolacją domową (do dnia 01.09. 2020 r.), nakładaniu kwarantanny domowej lub obejmowaniu nadzorem epidemiologicznym osób z bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną, zarówno w otoczeniu domowym jak i w miejscu pracy/nauki itp.;
- zleceniu badań w kierunku SARS-COV-2 - do 01.09.2020 r. – PPIS w Radomsku zlecał badania dla ozdrowieńców po przechorowaniu COVID-19, osobom z bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną COVID-19, od dnia 02.09.2020 r. po wejściu w życie zmian w przepisach prawa PPIS zlecał badania tylko w ogniskach zakażeń COVID-19, oraz osobom przed przyjęciem do DPS, ZOL, ZPO.

W roku 2020 rejestrowano kilka ognisk epidemicznych (wzrost liczby zachorowań ponad spodziewany poziom wywołanych przez ten sam drobnoustrój).

Ogniska rejestrowano w podmiotach leczniczych, zakładach pracy, domach prywatnych.

Dane epidemiologiczne dotyczące liczby zachorowań, hospitalizacji, zgonów z powodu COVID-19 znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia : www.gov.pl (Raport zakażeń koronawirusem SARS-COV-2). – *dzienne statystyki w Polsce, województwie i powiecie.*

Realizacja naruszeń nakazów, zakazów lub ograniczeń związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem na podstawie rozporządzenia rady ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

W roku 2020 z Komendy Powiatowej Policji w Radomsku do PPIS w Radomsku wpływały notatki o naruszeniu nakazów, zakazów lub ograniczeń związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku podejmował w związku z powyższym działania, wydane zostały decyzje administracyjne o nałożeniu kary pieniężnej.

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

Stan epidemii skutkowało wprowadzeniem zmian organizacyjnych w pracy podmiotów leczniczych szczególnie podstawowej opieki zdrowotnej (system zamknięty – teleporady) co wpłynęło na znaczne zmniejszenie zgłaszalności innych jednostek chorobowych do PSSE w Radomsku.

W oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń, jakie zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Radomsku w 2020 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi dokonano oceny sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie radomszczańskim.

Analizą zostały objęte jednostki i zespoły chorobowe, które stanowiły problem epidemiologiczny, lub były monitorowane w ramach programów realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W roku 2020 przeprowadzono ogółem 7 322 *wywiady epidemiologiczne* dotyczące jednostek chorobowych zarejestrowanych w sprawozdaniu MZ 56, jak również chorób nie zakwalifikowanych do rejestracji.

Dane za rok 2020 zostały porównane z danymi za dwa poprzednie lata oraz w niektórych jednostkach chorobowych z danymi za pięć lat.

Współczynniki zapadalności dla chorób zostały policzone na 100 tys. ludności.

Liczba mieszkańców powiatu radomszczańskiego wg danych GUS (stan na 30.06.2020 r.) w porównaniu do roku 2019 zmniejszyła się o 322 osób i wynosi :

Ludność tys. ogółem	Kobiety	Mężczyźni
112 644	57 448	55 195

W powiecie radomszczańskim ogółem w roku 2020 zarejestrowano 7 020 *przypadków zachorowań na choroby zakaźne, hospitalizowano 679 osób.*

W 2020 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym zarejestrowano:

- *spadek* zachorowań na biegunkę, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, wirusowe zapalenie wątroby typu A, ospę wietrzną, krztusiec, gruźlicę,
- *wzrost* zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile*.

Choroby szerzące się drogą pokarmową**Czynnikami etiologicznymi chorób szerzących się drogą pokarmową mogą być:**

- wirusy   ➤ bakterie i ich toksyny   ➤ pasożyty i pierwotniaki

Grupę jednostek chorobowych, których występowanie wiąże się między innymi ze stanem sanitarnym przedstawia - *tabela 1 i tabela nr 2.*

Tabela 1. Wirusowe zakażenia jelitowe w powiecie radomszczańskim w latach 2018- 2020

wirusowe zakażenia jelitowe	2020		2019		2018	
	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>
<i>wywołane przez rotawirusy</i>	19	16,8	187	211,24	53	60,18
<i>wywołane przez norowirusy</i>	6	5,32	5	5,64	3	3,4
<i>Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone</i>	5	4,43	30	33,88	17	19,3
<i>Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone</i>	8	7,10	13	14,68	19	21,57
<i>Wirusowe zapalenie wątroby typu A</i>	0	0	3	3,38	7	7,94
RAZEM	38		238		99	

Tabela 2. Bakteryjne zakażenia i zatrucia jelitowe (liczba przypadków) w latach 2018-2020

Bakteryjne zakażenia / zatrucia jelitowe	2020		2019		2018	
	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>
<i>Cholera, Dur brzuszny, Dury rzekome A, B, C</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Salmonelloza</i>	30	26,6	29	32,7	38	43,15
<i>Czerwonka bakteryjna (szigelozja)</i>	0	0	0	0	3	3,40
<i>wywołane przez E. coli biegunkotwórczą</i>	2	1,77	4	4,51	4	4,54
<i>wywołane przez Yersinia enterocolitica</i>	0	0	0	0	1	1,13
<i>wywołane przez Clostridioides difficile</i>	64	56,81	12	13,55	39	44,28
<i>wywołane przez inne czynniki określone i nieokreślone</i>	9	7,98	17	19,2	12	14,76
<i>Biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2</i>	37	32,84	65	73,42	51	57,91

zatrucia pokarmowe (gronkowcowe)	0	0	0	0	0	0
zatrucia pokarmowe wywołane jadem kielbasianym (botulizm)	0	0	0	0	0	0
zatrucia pokarmowe wywołane przez <i>Clostridioides perfringens</i>	0	0	0	0	0	0
RAZEM	142		127		148	

Bakteryjne zakażenia jelitowe

W 2020 roku w powiecie radomszczańskim liczba zatruc pokarmowych była porównywalna do roku 2019. Wszystkie przypadki miały charakter indywidualny i nie były powiązane ze sobą epidemiologicznie.

W następstwie wykonanych badań laboratoryjnych zarejestrowano **20 nosicieli** bakterii Salmonella, w tym 12 po przebyciu zakażenia pokarmowego, 8 w ramach badań ze styczności. Po ustąpieniu nosicielstwa 15 nosicieli wykreślono z ewidencji.

Wirusowe zapalenia wątroby

- W 2020 r. w porównaniu do roku 2019 zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby typu B – przewlekłe nieznacznie zmniejszyła się. Zarejestrowano 8 przypadków tj. o 6 przypadków mniej niż w 2019 r.
- W 2020 r. zarejestrowano 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typ C tj. spadek / w 2019 r. rejestrowano 12 przypadków /

PSSE w Radomsku prowadzi nadzór nad osobami chorymi i osobami z kontaktu z chorym. Ogółem w 2020 r. przeprowadzono nadzór nad **15 osobami** z kontaktu z osobą zakażoną.

Choroby wieku dziecięcego

Liczbę zachorowań na choroby wieku dziecięcego przedstawia *tabela 3*.

Tabela 3. Liczba zachorowań na choroby wieku dziecięcego w latach 2018-2020

Jednostka chorobowa	2020		2019		2018	
	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
<i>Ospa wietrzna</i>	104	92,32	229	258,79	598	679,08
<i>Krztusiec</i>	15	13,31	39	44,05	53	60,18
<i>Świnka nagminne zapalenie przyusznic</i>	1	0,88	1	1,13	9	10,22
<i>Różyczka</i>	0	0	0	0	1	1,13
<i>Płonica</i>	12	10,6	10	11,29	6	6,81
<i>Odra</i>	0	0	0	0	0	0

Grypa i zachorowania grypopodobne

W roku sprawozdawczym 2020 do PSSE Radomsko zgłoszono **4 179** zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę.

Kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL.

W 2020 r. nastąpił zgon wywołany grypą z zapaleniem płuc wywołaną zidentyfikowanym wirusem grypy (potwierdzone badaniami molekularnymi). Odnotowany zgon dotyczył osoby, która z uwagi na wiek i choroby przewlekłe była narażona na cięższy przebieg choroby.

Skutecznym sposobem ochrony przed grypą jest unikanie dużych skupisk ludzkich w okresie epidemii, utrzymanie właściwego poziomu higieny osobistej i środowiska oraz poddanie się szczepieniom ochronnym. Rozpowszechnianie szczepień p/grypie nadal jest niewielkie i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną choroby (*tabela 7*).

Gruźlica

W 2020 r. w PSSE w Radomsku zarejestrowano **16 przypadków** rozpoznanej gruźlicy, w tym 7 przypadków gruźlicy potwierdzonej mikroskopowym badaniem z posiewem bakteriologicznym.

Objęto nadzorem epidemiologicznym osoby z kontaktu domowego, w miejscu pracy i nauki.

Wyższą zapadalność rejestrowano wśród mieszkańców miasta oraz wśród mężczyzn.

W 2020 r. w powiecie radomszczańskim rejestrowano 4 zgony z powodu gruźlicy.

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń.

Ogółem w 2020 r. przeprowadzono **7 322 dochodzeń epidemiologicznych/ wywiadów**, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną.

Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest ustalenie źródła zakażenia, wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie, objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie, ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę, przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Nadzorem epidemiologicznym objęto ogółem **8423 osoby** (kontakt z osobami chorymi).

W ramach nadzoru pobrano **252 próby** od **153 osób** (chorych, nosicieli, ozdrowieńców, osób ze styczności z chorym lub nosicielem).

Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonej chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji.

Szczepienia ochronne w powiecie radomszczańskim prowadzone są w 27 podmiotach leczniczych. W tut. Powiatowej Stacji urządzenia chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych posiadają elektroniczny system całodobowego monitoringu z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchylenia od normy) na telefon komórkowy. Urządzenia chłodnicze w przypadku przerwy w dostawie prądu zasilane są przez agregat prądotwórczy. W placówkach POZ szczepionki przechowywane są w sposób prawidłowy z możliwością całodobowego monitoringu i powiadamiania alarmowego na telefon komórkowy.

W 2020 r. zarejestrowano **8 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP)**.

W tabeli 4 porównano liczbę oraz rodzaj NOP zarejestrowanych w PSSE Radomsko w latach 2015-2020.

Tabela 4. Niepożądane odczyny poszczepienne w latach 2015-2020

Ilość i rodzaj NOP				
Rok	Ogółem	Łagodny	Poważny	Ciężki
2015	10	9	1	0
2016	16	12	3	1
2017	22	17	5	0
2018	11	10	1	0
2019	19	11	1	0
2020	8	8	0	0

Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych lub inna przyczyna nie podawana przez rodziców/ opiekunów.

Tabela 5. Liczba rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczba dzieci u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2020 r.

ROK	liczba rodziców/ opiekunów prawnych dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych	liczba dzieci nie szczepionych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi
2016	49	32
2017	93	63
2018	103	70
2019	120	94
2020	130	103

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła liczba rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci.

Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych. Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona internetowa uruchomiona w ramach akcji informacyjnej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” i strona Państwowego Zakładu Higieny <http://szczepienia.pzh.gov.pl/>

Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie radomszczańskim w latach 2017 - 2020 przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osob w powiecie radomszczańskim w latach 2017-2020

<i>Uodpornienie przeciw chorobie</i>	2020	2019	2018	2017
<i>Rotawirusy</i>	285	281	224	210
<i>p/wirusowi brodawczaka ludzkiego</i>	9	14	8	8
<i>przeciw inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae</i>	139	30	311 <i>oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO</i>	255 <i>oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO</i>
<i>Neisseria meningitidis</i>	129	109	252	68
<i>Wzw typ A</i>	43	88	57	57
<i>Wzw typ B</i>	945	1433	1541	1567
<i>Kleszczowe zapalenie mózgu</i>	73	96	73	26
<i>Dur brzuszny</i>	0	58	30	48
<i>Ospa wietrzna</i>	93	74	62	51
<i>Grypa</i>	1658	1952	1906	1620
<i>Covid-19</i>	391 I dawka	-	-	-

W 2020 r. spadła liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych preparatami szczepionkowymi zalecanymi przeciw grypie, rotawirusom, kleszczowemu zapaleniu mózgu i wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, durowi brzuszemu oraz p/wirusowi brodawczaka ludzkiego i przeciw WZW typu B.

Powyższe spowodowane było między innymi sytuacją epidemiologiczną w kraju, zaprzestaniem wyjazdów turystycznych, zmianą w funkcjonowaniu przychodni /teleporady/.

Wrosła liczba osób zaszczepionych przeciwko ospie wietrznej, *Neisseria meningitidis*, przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*.

Analizę wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku w powiecie radomszczańskim zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2019-2020 przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Analiza wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2019-2020

Rodzaj szczepienia	Rok sprawozdawczy 2020		Rok sprawozdawczy 2019	
	rok urodzenia	wykonawstwo	rok urodzenia	wykonawstwo
GRUŻLICA – szczepionka BCG noworodki	2020	99,04	2019	98,4
	2019	98,54	2018	98,6
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY typu B (WZW typu B) szczepienie pierwotne i uzupełniające	2020	84,38	2019	83,4
	2019	97,91	2018	98,7
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne	2020	47,36	2019	45,4
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne	2020	47,36	2018	45,4
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne	2020	47,36	2019	45,25
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA szczepienie podstawowe	2019	85,43	2018	81,8
	2018	95,63	2017	94,9
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	95,10	2018	96,0
	2018	97,22	2017	97,1
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	95,1	2018	96,0
	2018	97,22	2017	97,0
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne i uzupełniające	2020	47,36	2019	45,2
	2019	95,21	2018	96,2
	2018	97,62	2017	97,1
STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE szczepienie pierwotne i uzupełniające	2020	56,01	2019	59,0
	2019	95,73	2018	97,3
	2018	97,91	2017	97,3
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC 6-ty rok życia szczepienie I przypominające	2015	79,91	2014	84,3
	2014	94,88	2013	94,9
POLIOMYELITIS 6-ty r. ż. szczepienie I przypominające	2015	79,71	2014	84,3
	2014	94,77	2013	94,9
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA 10-ty rok życia szczepienie przypominające	2015	76,46	2014	74,4
	2014	91,57	2010	89,5
	2011	76,49	2009	96,7
	2010	94,99	-	-
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC 14-ty rok życia szczepienie II przypominające	2007	80,36	2006	91,7
	2006	94,92	2005	96,9
BŁONICA, TEŻEC 19-ty r. ż. szczepienie III przypominające	2002	69,08	2001	83,6
	2001	90,0	2000	94,9

W 2020 r. podobnie jak w roku wcześniejszym nastąpił nieznaczny spadek wykonania szczepień obowiązkowych u dzieci w powiecie radomszczańskim. Dotyczył on szczepień wykonywanych u dzieci w 1, 2, 6 i 14 r.ż. , ale pomimo tego, przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie powiatu radomszczańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

Zgodnie z Zarządzeniem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 12 marca 2020 r. w sprawie zalecenia zaprzestania wykonywania urzędowych kontroli oraz poboru próbek w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego na terenie województwa oraz Zarządzeniem Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia organizacji pracy w okresie zagrożenia epidemicznego oraz koniecznością włączenia wszystkich pracowników w działalność przeciw epidemiczną wszelkie działania tut. Stacji w terenie zostały ograniczone do minimum.

Nie oznacza to jednak, że cała działalność Powiatowej Stacji w zakresie sprawowanego nadzoru sanitarnego została zawieszona. W I półroczu podejmowane były tylko niezbędne działania w ramach pilnych interwencji.

Natomiast w II półroczu 2020 roku rozpoczęto przeprowadzanie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów p/epidemicznych, w ramach systemu RASFF, związanych z zatwierdzaniem nowych zakładów, w zakładach wysokiego ryzyka, pobierano również do badania próbki wody do spożycia przez ludzi oraz próbki żywności.

II. STAN SANITARNY, TECHNICZNY, FUNKCONALNOŚĆ POMIESZCZEŃ PODMIOTÓW LECZNICZYCH STACJONARNYCH I AMBULATORYJNYCH

Pod stałym nadzorem Sekcji Nadzoru Epidemiologii znajduje się ogółem **262 obiekty**.

- **75** podmiotów leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (szpital, NZOZ, SPZOZ, zakłady pielęgnacyjno - opiekuńcze, medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacyjne),
- **187** podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w ramach praktyki zawodowej (indywidualne, specjalistyczne i grupowe praktyki lekarskie) gabinety rehabilitacji i fizjoterapii, w tym 8 innych obiektów (sklepy medyczne oraz transport sanitarny).

W związku z ogłoszeniem stanu zagrożenia epidemicznego wprowadzono zmiany w funkcjonowaniu przychodni mające na celu ochronę pracowników i pacjentów tj.: zostały uruchomienie teleporady dla pacjentów Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Lekarze udzielali teleporad na podstawie przeprowadzonego wywiadu medycznego i oceny stanu zdrowia.

W przypadkach uzasadnionych lekarz po przeprowadzonym wywiadzie podejmował decyzję czy niezbędna była wizyta pacjenta w miejscu udzielania świadczeń.

Poza tym w celu zwiększenia bezpieczeństwa większość placówek pracowała w systemie zmianowym.

Ogółem 2020 roku w podmiotach leczniczych przeprowadzono **22 kontrole**.

Wydano **35 decyzji** administracyjnych tj. 1 decyzja zmieniająca, 1 decyzja stwierdzająca uchybienia, 8 decyzji wygaszających/uchylających, 1 decyzja odsuwająca od pracy, 25 decyzji opłatowych.

W 2020 r. nie stosowano karania mandatowego.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów

Trudno ocenić stan sanitarno – techniczny nadzorowanych obiektów na podstawie skontrolowanych (22 kontrole). Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – technicznego.

W skontrolowanych podmiotach leczniczych stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą *o wyrobach medycznych i produktach biobójczych*. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas działania, zastosowanie).

Na terenie powiatu ogółem zarejestrowane są *75 urządzeń sterylizacyjnych*.

W placówkach prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji. Wysoka skuteczność procesu sterylizacji oznacza osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanek. W skontrolowanych podmiotach leczniczych nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu z bielizną czystą i brudną.

Miejsca gromadzenia bielizny brudnej wydzielane są poza pomieszczeniami w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Bielizna gromadzona jest w workach foliowych. Pranie bielizny odbywa się w zakładach pralniczych zgodnie z zawartymi umowami.

Nadzorowane podmioty lecznicze coraz częściej stosują bieliznę jednorazowego użytku (podkłady, serwety, ręczniki). Odzież ochronna zazwyczaj prana jest we własnym zakresie.

Transport wewnętrzny odpadów medycznych i magazynowanie odbywa się w sposób prawidłowy, podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na transport i utylizację odpadów pochodzenia medycznego z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia.

Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach. Wywozem zajmują się wyspecjalizowane firmy.

Ocena działalności zespołów do spraw zakażeń szpitalnych

Zakażenia wewnątrzszpitalne to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla hospitalizowanych pacjentów. Zakażeń tych nie można całkowicie wyeliminować, a jedynie doprowadzić do minimalizacji ich występowania.

We wszystkich podmiotach leczniczych, w których udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne powołane zostały Zespoły ds. Zakażeń Zakładowych.

W Szpitalu Powiatowym w Radomsku i pozostałych stacjonarnych placówkach świadczących usługi całodobowo w 2020 r. rejestrowano 17 ognisk epidemicznych.

Bieżąca działalność zespołów ds. zakażeń koncentruje się na analizowaniu i aktualizowaniu procedur epidemiologicznych, adekwatnie do dostrzeganych zagrożeń, zmieniających się wymagań w nowelizowanych przepisach prawnych, standardów postępowania i potrzeb medycznych.

Największe wyzwanie w roku 2020 zarówno dla pracowników inspekcji sanitarnej jak i podmiotów leczniczych stanowiła walka z epidemią koronawirusa.

Na bieżąco przesyłano wytyczne, zalecenia, schematy, procedury, instrukcje dot. działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się zakażeń SARS-CoV-2.

Przekazano Rekomendacje postępowania z pacjentami z podejrzeniem zakażenia koronawirusem SARS-cov-2 dla podmiotów, wykonujących działalność leczniczą, udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych, wydanych przez Radę Naukową TUW PZUW, Wytyczne zespołu konsultantów w dziedzinie pielęgniarstwa epidemiologicznego w zakresie działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzeniania się zakażeń SARS-CoV-2 w środowisku szpitalnym, wytycznych dotyczących kodowania zgonów związanych z epidemią koronawirusa wywołującego COVID-19, ocenę ryzyka zakażenia personelu medycznego na chorobę wywoływaną przez SARS-CoV-2 i postępowanie po kontakcie z pacjentem, u którego potwierdzono zakażenie (opracował Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych w Szpitalu Specjalistycznym w Wejherowie oraz ekspertów SHL).

Wnioski:

- Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu radomszczańskiego w 2020 r. można określić jako złą.
- W marcu 2020 r. WHO ogłosił pandemię, natomiast w okresie od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza się stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.
- Dane epidemiologiczne wskazują na konieczność doskonalenia procedur postępowania w celu szybkiej i skutecznej zdolności do lokalizowania i wygaszania ognisk COVID-19 w zakładach pracy, co wiąże się z koniecznością mobilizacji logistycznej pracodawców oraz służb odpowiedzialnych za ochronę zdrowia pracowników.
- Nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa, nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność uruchamiania elementów zarządzania kryzysowego.
- Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach.
- Program Szczepień Ochronnych realizowany był zadawalająco. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.
- Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień i działanie ruchów antyszczepionkowych.
- W 2020 r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2019 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Zarejestrowano 103 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.
- Nadal poprawie wymaga zgłaszalność przez lekarzy podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne, których obowiązek wynika z ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

- W roku 2021 głównym zadaniem nadzoru przeciwepidemicznego będzie monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zakażeń SARS-CoV-2 w powiecie oraz ograniczanie skutków pandemii SARS-CoV-2, poprzez identyfikację źródeł zakażenia i nadzór nad izolacją ludzi zakażonych, nadzór nad osobami poddanymi kwarantannie, udział w ograniczaniu/ wygaszaniu ognisk epidemicznych SARS-CoV-2 oraz szerzenie oświaty zdrowotnej w tym zakresie.

III. STAN SANITARNY POWIATU W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ WRAZ Z OCENĄ OBSZARÓW, W KTÓRYCH MOGĄ WYSTĄPIĆ ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA LUDZI

Jakość wody do spożycia w wodociągach zaopatrujących mieszkańców powiatu radomszczańskiego

Nadzorem objęto 36 urządzeń wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 8 innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia (indywidualne ujęcia, z których woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej, w budynkach użyteczności publicznej, w podmiotach działających na rynku spożywczym).

Mieszkańcom dostarczana jest woda do picia dobrej jakości bez zanieczyszczeń mikrobiologicznych i chemicznych. W 1 przypadku PPIS w Radomsku orzekł warunkową przydatność wody z uwagi na przekroczenie wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C, określił dopuszczalne wartości parametryczne i termin trwania przekroczenia oraz nakazał doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych przepisami. Powyższe dotyczyło wodociągu w Przedborzu ul. Korycińska, liczba dni z przekroczeniem - 21. Kontrolne badania przeprowadzone w ramach kontroli urzędowej potwierdziły przywrócenie należytej jakości dystrybuowanej wody. Na koniec roku we wszystkich wodociągach oceniono jakość wody jako przydatną do spożycia.

Wzrost liczby mikroorganizmów może wskazywać na niekorzystną zmianę mikrobiologicznej jakości wody na ujęciu, zakłócenia w procesie jej uzdatniania lub zanieczyszczenie na etapie dystrybucji. Mikroorganizmy te nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi, mogą natomiast stawać się przyczyną zachorowań u osób z obniżoną odpornością. Wyróżnia je także szczególna droga wnikania do organizmu, gdyż do zakażenia nie dochodzi drogą pokarmową, ale poprzez drogi oddechowe i miejsca naruszenia ciągłości tkanek (rany, oparzenia itp.).

Ogólna liczba ludności zaopatrywanej w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiła – ok. 111,300 tys. osób. Indywidualne ujęcia zaopatrywały w wodę do spożycia 1,544 tys. osób.

Ocena poziomu skolonizowania instalacji ciepłej wody w stacjonarnych podmiotach leczniczych, obiektach zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej

Pod nadzorem znajduje się 12 instalacji ciepłej wody użytkowej. Badania ciepłej wody celu wykrywania bakterii *Legionella sp.* zostały wykonane: w Szpitalu Powiatowym w Radomsku, w Niepublicznym Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Tarasie, w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Pławnie oraz na Krytej pływalni MOSiR w Radomsku. Średnie skażenie wody pałeczkami *Legionella sp.* stwierdzono w natryskach na krytej pływalni, w związku z czym wszczęto postępowanie administracyjne w celu doprowadzenia jakości wody do wymagań rozporządzenia. Jakość wody uległa poprawie. Temperatura wody w zakresie 20-50 °C jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi i namnażaniu się bakterii

z rodzaju *Legionella sp.* Do zakażenia dochodzi wskutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego.

Jakość wody w kąpieliskach

Na nadzorowanym terenie znajduje się tylko 1 kąpielisko i 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli. Obecny stan liczebny tego typu obiektów należy ocenić jako niezadowolający.

W ramach prowadzonego nadzoru była oceniana jakość wody w kąpielisku pod względem mikrobiologicznym z uwzględnieniem liczby *Escherichia coli* i Enterokoków. Dokonywano również oceny wizualnej jakości wody pod względem występowania zakwitów sinic oraz obecności w wodzie zanieczyszczeń. Wydawano bieżące oceny jakości wody z kąpieliska pod względem jej przydatności do kąpieli. Na podstawie zestawu wyników badania bakteriologicznego wody za lata 2017-2020 dokonano klasyfikacji jakości wody w kąpielisku Zbiornik wodny w Przedborzu i oceniono jako „dostateczne”. W porównaniu do ubiegłych lat jakość wody uległa pogorszeniu. W ww. zakresie oceniano także jakość wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli w Zakrzówku Szlacheckim. Wydano 2 oceny o przydatności wody do kąpieli. Na stronie internetowej PSSE w Radomsku w sezonie kąpieliskowym są zamieszczane komunikaty o jakości wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli.

Jakość wody na pływalni

W związku z okresowymi przekroczeniami dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych oraz przekroczeń fizykochemicznych oceniono, że woda na pływalni odpowiadała wymaganiom z nieprawidłowościami. Mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa osobom korzystającym z pływalni, PPIS w Radomsku po otrzymaniu negatywnych wyników badania wody, występował do zarządzającego pływalnią o podjęcie działań mających na celu spełnienie określonych przepisami wymagań jakościowych. W związku z utrzymującymi się przekroczeniami dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych w wodzie wprowadzanej do niecki basenowej z systemu cyrkulacji, w drodze decyzji zobowiązano zarządzającego pływalnią do doprowadzenia jakości wody do obowiązujących norm. Termin realizacji nakazu nie upłynął.

Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej

W ramach bieżącego nadzoru przeprowadzono kontrole stanu higieniczno-sanitarnego obiektów użyteczności publicznej: hoteli, zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, ustępów publicznych, domów przedpogrzebowych oraz innych obiektów w tym: placów targowych, domów kultury, obiektów sportowych, cmentarzy i zakładów pogrzebowych

W 2020 roku w ewidencji znajdowały się ogółem 534 obiekty.

Skontrolowano 30 obiektów, stan higieniczno-sanitarny nie budził zastrzeżeń. Podobnie jak w latach ubiegłych były stwierdzane uchybienia, które mają wpływ na zapewnienie właściwych warunków świadczenia usług dla ludności oraz utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej. Najczęściej stwierdzane uchybienia: nieprawidłowo opracowane procedury dot. zapewnienia ochrony przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich (zakłady kosmetyczne, odnowy biologicznej); brak aktualnych badań ciepłej wody użytkowej w kierunku pał. *Legionella sp.* (hotele); brak informacji o zakazie palenia e – papierosów (zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne, hotele, plac targowy, dom kultury); brak prawidłowej wentylacji w pomieszczeniach obiektów użyteczności publicznej (zakłady fryzjerskie, kosmetyczne);

brak okresowej kontroli przewodów kominowych/ wentylacyjnych (zakłady fryzjerskie, zakłady odnowy biologicznej).

W większości przypadków PPIS w Radomsku został powiadomiony na piśmie o zrealizowaniu wydanych zaleceń pokontrolnych. Sposób realizacji pozostałych zaleceń zostanie zweryfikowany podczas kontroli zaplanowanych na 2021 rok.

Kontynuowano nadzór zakresie ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem korzystania z usług solaryjnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

Do PPIS w Radomsku wpłynęło 18 wniosków o podjęcie interwencji. W 1 przypadku wnioski dot. nieprawidłowej gospodarki ściekami przesłano do jednostki samorządowej do załatwienia zgodnie z właściwością. W 14 przypadkach wnioski o podjęcie interwencji były uzasadnione.

Wnioski o podjęcie interwencji dotyczyły:

- uciążliwości i zagrożeń dla zdrowia ludzi wynikających z niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego nieruchomości (niewłaściwa gospodarka odpadami lub ściekami, zasiedlenie nieruchomości przez gryzonie, insekty, rozkład zwłok ludzkich, uciążliwy zapach, brak dostępu do toalet lub ich niewłaściwy stan higieniczny),
- nieodpowiedniej jakości wody w dystrybutorach w zakładzie pracy.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że gospodarka ściekami w szczególności powstałymi na terenie prywatnych nieruchomości prowadzona jest w sposób niezgodny z przepisami, co niesie za sobą niebezpieczeństwo występowania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a także powoduje pogorszenie stanu środowiska. Sytuacja w tym obszarze nie ulega poprawie.

Działalność kontrolno-represyjna

W roku 2020 przeprowadzono 164 kontrole, w tym: 113 kontroli dot. jakości wody, 38 kontroli w nadzorowanych obiektach oraz 13 w ramach interwencji.

Wydano 85 decyzji, w tym 3 dot. jakości wody, 31 dot. zezwolenia na ekshumację, 1 zatwierdzająca laboratorium, 41 płatniczych, 2 decyzje umarzające postępowanie, 4 zmieniające (termin wykonania obowiązku), 2 decyzje dot. funkcjonowania cementarza, 1 dot. doprowadzenia nieruchomości do należytego stanu sanitarno-higienicznego.

Ponadto wydano 17 postanowień, 25 opinii. Karania mandatowego nie stosowano.

Pobrano do badań ogółem 190 próbek wody, w tym 157 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń i sieci wodociągowych; 2 próbki wody z kąpieliska; 3 próbki wody basenowej; 28 próbek ciepłej wody w budynkach zamieszkania zbiorowego, użyteczności publicznej oraz w podmiotach wykonujących działalność leczniczą całodobową, w celu oceny stopnia skażenia pałeczkami *Legionella sp.*

W 2020 r. większość zaplanowanych kontroli w obiektach użyteczności publicznej oraz w innych obiektach nie została przeprowadzona z uwagi na wykonywanie przez organy inspekcji sanitarnej czynności związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Podsumowanie

- Na podstawie prowadzonego nadzoru oceniono, że mieszkańcy powiatu radomszczańskiego spożywają wodę należytej jakości. Podobnie jak w roku ubiegłym niewielki odsetek stanowiły wodociągi, w których wystąpiło okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

Wskutek podjętych w trybie natychmiastowym działań naprawczych jakość wody uległa poprawie i spełniała określone normy. Tylko w jednym przypadku woda z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia wskazywała znaczne przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze 22 °C. W wyniku podjętych działań jakość wody uległa poprawie i odpowiadała wymaganiom.

- Dokonano klasyfikacji jakości wody w kąpielisku Zbiornik wodny w Przedborzu i oceniono jako „dostateczne”. W porównaniu do ubiegłych lat jakość wody uległa pogorszeniu.
- Ocenie pod kątem spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych zostały poddane również obiekty użyteczności publicznej. Mimo stwierdzenia drobnych uchybień ich stan oceniono jako dobry.
- W dalszym ciągu istnieje problem dostępności do toalet w miejscach dostępnych publicznie (cmentarze, miejscowości turystyczne, miejsca postojowe przy trasach z dużym nasileniem ruchu turystycznego). Powyższe powoduje pogarszanie stanu środowiska a tym samym może być przyczyną szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.
- Należy również zwrócić uwagę na zagrożenia związane nieprawidłowym gospodarowaniem ściekami powstającymi w gospodarstwach domowych. Powyższe wpływa niekorzystnie na stan środowiska a tym samym na zdrowie ludzi. Sytuacja w tym obszarze nie ulega poprawie.
- Nie uległa zmianie także liczba kąpielisk na terenie udostępnianych mieszkańcom powiatu (1 kąpielisko, 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli.) Władze samorządowe nie podejmują działań w celu udostępnienia mieszkańcom większej liczby odpowiednio wyposażonych i zapewniających bezpieczny wypoczynek kąpielisk. Obecny stan należy ocenić jako niezadowalający.

W 2020 roku przeprowadzano również liczne kontrole poza harmonogramem, wynikające z otrzymanych powiadomień w ramach funkcjonującego systemu RASFF, wniesionych podań od ludności wnioskujących o podjęcie interwencji oraz na polecenie Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (kontrole akcyjne) itp. Poniższa ocena ma na celu przedstawienie wyników działań, jakie na rzecz społeczeństwa powiatu radomszczańskiego podejmuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku i może być pomocna przy podejmowaniu przez organy samorządowe decyzji na rzecz dalszej poprawy w zakresie zdrowia publicznego w Powiecie Radomszczańskim.

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

Głównym celem działania Sekcji Nadzoru Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku było zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu radomszczańskiego. W 2020 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Radomsku znajdowało się 1391 zakładów produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz produktami kosmetycznymi.

Najważniejsze grupy zakładów to:

1.	Sklepy i spożywcze	544
2.	Żywnienie zbiorowe otwarte	188
3.	Obiekty ruchome i tymczasowe	137
4.	Żywnienie zbiorowe zamknięte	108
5.	Środki transportu żywności	45
6.	Hurtownie spożywcze	34
7.	Piekarnie	21
8.	Ciastkarnie	14
9.	Młyny	5
10.	Wytwórnice makaronów	1
11.	Wytwórnice lodów	7
12.	Wytwórnice wód mineralnych i źródlanych	1
13.	Przetwórnice owocowo-warzywne	4
14.	Automaty do lodów	6
15.	Produkcja pierwotna żywności pochodzenia roślinnego	113
16.	Inne obiekty obrotu żywnością – 124 w tym między innymi: 51 aptek, 13 punktów aptecznych, 6 sklepów zielarskich,	
17.	Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 8,	
18.	Miejsca obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – 19.	

Ponadto na terenie powiatu działa 1 zakład produkujący produkty kosmetyczne i 11 sklepów z produktami kosmetycznymi.

Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę zakładów stanowiły sklepy spożywcze 544 (39,0%), zakłady żywienia zbiorowego otwarte 188 (13,5%), zakłady żywienia zbiorowego zamknięte 108 (7,8%), obiekty ruchome i tymczasowe 137 (9,8%), środki transportu żywności 45 (3,2%), magazyny hurtowe 34 (2,4%), piekarnie 21 (1,5%), ciastkarnie 13 (1,0%).

Kontrole przeprowadzano zgodnie przyjętym na rok 2020 harmonogramem kontroli. Wykonywano także kontrole poza harmonogramem:

- w każdym przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji o uchybieniach sanitarnych zagrażających zdrowiu lub życiu ludzi,
- w związku z realizacją zadań w ramach systemu informowania o produktach niebezpiecznych RASFF,
- na wniosek przedsiębiorców,
- w związku z powiadomieniami w ramach systemu RAPEX.

W 2020 r. skontrolowano 167 zakładów co stanowiło 12,0% wszystkich zakładów będących pod nadzorem. Przeprowadzono 253 kontrole i rekontrole.

Wydano 145 decyzji administracyjnych, w tym 55 decyzji opłatowych, 4 nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie, 60 decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu, 26 w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru.

Skierowano 1 wniosek do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej na podstawie art. 103 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Postępowanie w toku.

Nałożono także 9 mandatów karnych na sumę 2100 zł.

Do badań laboratoryjnych pobrano 103 próby różnych artykułów spożywczych, 4 próby materiałów do kontaktu z żywnością oraz 4 próby produktów kosmetycznych.

Zakwestionowano 2 próby żywności, 1 z powodu nieprawidłowego oznakowania oraz 1 z powodu przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu. Producentami zakwestionowanej żywności byli przedsiębiorcy z innych powiatów.

Do PPIS w Radomsku wpłynęło 19 interwencji od konsumentów. Zasadnych było 6 (31,6%). Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone. W 9 przypadkach gdzie podany był adres zamieszkania i dane osoby zgłaszającej interwencję o wynikach przeprowadzonych działań udzielono osobom skarżącym odpowiedzi na piśmie.

Wzorem lat ubiegłych skontrolowano stołówki prowadzące żywienie zbiorowe w zakładach organizujących wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży. W ramach tych działań skontrolowano 3 placówki organizujące taki wypoczynek oraz przeprowadzono 4 kontrole. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W związku z występowaniem na terenie województwa łódzkiego oraz całego kraju przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, do których to zakażeń dochodzi między innymi poprzez spożycie skażonej żywności np. niemytych owoców lub warzyw, podobnie jak w latach ubiegłych prowadzone były kontrole producentów pierwotnych to znaczy rolników uprawiających tzw. owoce miękkie oraz warzywa i sprzedających je w ramach rolniczego handlu detalicznego np. na targowiskach. Działania te prowadzone były w porozumieniu z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska. Kontrolowano usytuowanie plantacji, zaopatrzenie w wodę, sposób prowadzenia oprysków i nawożenia, zabezpieczenie plantacji i pomieszczeń z nimi związanych przed dostępem szkodników i zwierząt, dostęp do urządzeń sanitarnych dla pracowników zatrudnionych przy zbiorach, oraz stan zdrowia zatrudnionych pracowników. Skontrolowano 4 gospodarstwa rolne. Do badań laboratoryjnych pobrano 3 próby owoców. Próbkę nie były kwestionowane. Podczas kontroli gospodarstw nie stwierdzono istotnych stwarzających zagrożenie nieprawidłowości.

Działania PPIS w Radomsku w 2020 roku mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu, oprócz zaplanowanych w harmonogramie były działaniami akcyjnymi i dotyczyły głównie następujących zagadnień:

1. Działania w ramach systemu RASFF.
2. Działania w ramach systemu RAPEX.
3. Wzmoczony nadzór nad legalnością sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów z jego udziałem, w tym dziczyzny oraz prawidłowym postępowaniem zakładów w zakresie usuwania odpadów gastronomicznych w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF).
4. Graniczna kontrola sanitarna.

1. Przeprowadzono 37 kontroli w związku z nadesłanymi powiadomieniami w systemie RASFF (europejski system informowania o niebezpiecznej żywności i paszach). Takich powiadomień o niebezpiecznej żywności oraz materiałach do kontaktu z żywnością, które znalazły się w sprzedaży na terenie powiatu radomszczańskiego w roku 2020 wpłynęło 36.

Z uwagi na pandemię koronawirusa część kontroli w ramach tych działań została wykonana za pośrednictwem dostępnych środków porozumiewania się na odległość.

Działania PPIS w tym zakresie polegały na sprawdzeniu czy wymienione w powiadomieniach produkty znajdują się w obrocie w obiektach na terenie powiatu, weryfikacji działań podjętych przez dystrybutorów i producentów oraz nadzorowaniu procesu ich wycofywania z rynku.

Najważniejsze z nich dotyczyły następujących produktów:

- kasza gryczana, w której stwierdzono przekroczenie NDP pestycydu- glifosatu,

- sezam pochodzący z Indii, w którym wykryto tlenek etylenu i wyprodukowane z jego udziałem produkty,
- grejpfrut czerwony z Turcji, różyczki brokuły mrożone, seler korzeniowy, w których stwierdzono przekroczenie NDP pestycydu-chlorpiryfosu metylu,
- Nestle Sinlac bezglutenowy produkt zbożowy, w którym stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu kadmu,
- wino Mogen David Concorde z USA, w którym stwierdzono zmienione cechy organoleptyczne,
- tatar wołowy produkcji Sokołów S.A., w którym wykryto bakterie *Escherichia coli* wytwarzające toksynę Shiga,,
- bułki pszenne do hamburgerów o złych cechach organoleptycznych (obcy, chemiczny zapach),
- łosoś wędzony na zimno, mielonka tyrolska, serek zakopiański Światowid, w których wykryto bakterie *Listeria monocytogenes*,
- kebab pochodzący z Turcji, w którym wykryto bakterie *Salmonella* Bargny,
- łyżka nylonowa czarna firmy Fackelmann, łyżka firmy Fiskars, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych,
- rodzynki sułtańskie marki Bakallino, w których stwierdzono wysoką zawartość dwutlenku siarki niezadeklarowanego na etykiecie,
- rodzynki sułtańskie marki Fresco z Uzbekistanu, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A,
- kebab produkcji Animex Foods sp. z o. o., w którym stwierdzono bakterie *Salmonella* Typhimurium,
- alfa amylaza Browin-produkt do produkcji wina, w którym stwierdzono niedozwoloną modyfikację genetyczną,
- granit talerz deserowy z Chin, w którym stwierdzono przekroczenie poziomu dopuszczalnej migracji ołowiu,
- sezam firmy Kresto, w którym stwierdzono obecność bakterii *Salmonella* Amsterdam i Livingstone,
- śliwki suszone bez pestek, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości kwasu sorbowego,
- serek pasteryzowany z mleka krowiego z Czech, w którym stwierdzono niedeklarowaną zawartość alergenu gorzycy,
- owoce przetworzone do produkcji jogurtów z Niemiec, w których stwierdzono obecność ciał obcych(fragmentów gumy),
- przyprawa bazylia z Egiptu, w której stwierdzono obecność bakterii *Salmonella*,
- olej z ryżu firmy Italmex Warszawa sp. z o. o. , w którym stwierdzono przekroczenie NDP estrów-3MCPD i estrów glicydowych.

3. W związku pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 03.01.2019r w sprawie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), na terenie powiatu prowadzone były wnikliwe, wzmożone kontrole:

- na targowiskach, w celu wykrywania nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny(mięsa z dzika) i produktów z niej otrzymanych. W ramach tych działań przeprowadzono również 4 wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej na targowiskach, w ruchomych punktach sprzedaży mięsa i wędlin;

- w zakładach żywienia zbiorowego, w celu weryfikacji źródeł pozyskania mięsa wieprzowego, dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z nich otrzymanych, sposobu zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności i częstotliwości odbierania odpadów;
- w zakładach handlu detalicznego realizowanych w ramach bieżącego nadzoru.

Raporty z przeprowadzonych działań przekazywane były do ŁPWIS w systemie miesięcznym. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach. Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2020 roku.

4. W ramach granicznej kontroli sanitarnej w 2020 roku przeprowadzono 32 graniczne kontrole sanitarne importowanych z Chin materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Importerem tych materiałów jest firma Jysk w Radomsku, gdzie funkcjonuje magazyn główny tej firmy. Stąd towary są wysyłane do sklepów Jysk na terenie Polski Europy. Podczas kontroli oceniono 57 partii różnych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (talerze, szklanki, sztućce, bidony, przybory kuchenne, słomki, tace itp.). Wydano 57 świadectw spełnienia wymagań jakości zdrowotnej dla tych materiałów.

W związku z wystąpieniem na terenie Polski stanu epidemii, zgodnie z Wytycznymi GIS, działania kontrolne w obiektach pod nadzorem PIS zostały w znacznym stopniu ograniczone.

W ciągu roku priorytetowo realizowano kontrole związane:

- z interwencjami konsumentów,
- w ramach systemu RASFF,
- zatwierdzaniem nowych zakładów,
- pobieraniem próbek do badań,
- w zakładach wysokiego ryzyka.

W czasie kontroli nacisk kładziono na pouczanie przedsiębiorców w zakresie aktualnych przepisów przeciwepidemicznych, w tym zachowania dystansu społecznego, stosowania środków ochrony osobistej, środków dezynfekcyjnych.

W okresie nasilenia epidemii, tam gdzie to możliwe, kontrole przeprowadzono za pośrednictwem dostępnych środków porozumiewania się na odległość, w oparciu o nadesłaną dokumentację, fotografie, bądź też w oparciu o krótką kontrolę zakładu z ograniczonym kontaktem z pracownikami, a następnie uzyskanie dodatkowych informacji i dokumentów telefonicznie bądź drogą elektroniczną.

V. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Nadzorem objęto 482 zakłady pracy, które zatrudniały 15808 pracowników. Skontrolowano 27 podmiotów zatrudniających 2262 osoby.

W 2020 r. głównie wykonywano czynności polegające na walce z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2. W zakładach pracy prowadzono kontrole związane z oceną przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych i spełnienia wymagań w celu zapobiegania szerzeniu się zakażeń.

Stan higieniczno-sanitarny obiektów

Podczas przeprowadzanych kontroli najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to: brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy, brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą, brak odpowiednich pomieszczeń sanitarno – higienicznych, brak odpowiedniego wyposażenia takich pomieszczeń lub ich zły stan sanitarno – techniczny.

Zagrożenia dla zdrowia ludzkiego wynikające ze specyfiki produkcji zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu radomszczańskiego

Około 2,5% pracowników zatrudnionych na terenie powiatu radomszczańskiego jest w dalszym ciągu narażonych na ponadnormatywne działanie hałasu występującego w środowisku pracy. Przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy występują w zakładach:

- Fameg Sp. z o.o., Radomsko, ul. 11 Listopada 2, gdzie w przekroczeniu NDN hałasu pracuje 235 osób;
- Ardagh Metal Beverage Poland Sp. z o.o. Radomsko, ul. Krasickiego 150/152, gdzie w przekroczeniu NDN hałasu pracuje 100 osób;
- METALURGIA S.A. Radomsko, ul. Św. Rozalii 10/12, gdzie w przekroczeniu NDN hałasu pracuje 10 osób.

W w/w obiektach został wdrożony program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas, który obejmuje m. innymi: wymianę parku maszynowego, modernizację hal produkcyjnych, reorganizację stanowisk pracy. Program jest na bieżąco monitorowany i corocznie aktualizowany.

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w zakładach pracy

Nieczystości płynne pochodzące z nadzorowanych obiektów odprowadzane były do kanalizacji centralnej (miejskiej, gminnej) lub do zbiorników przeznaczonych do gromadzenia ścieków.

W części podmiotów funkcjonują tzw. ekologiczne oczyszczalnie przydomowe. Odpady komunalne gromadzone były w przeznaczonych do tego celu pojemnikach. W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami (brak umów na odbiór odpadów komunalnych i ścieków oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi). Z tego względu wydawano stosowne zalecenia pokontrolne.

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

Przy zgłaszaniu podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych uwzględnia się choroby ujęte w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że choroba została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.

W roku 2020 r. do tut. Stacji zgłoszono 17 podejrzeń dotyczących chorób zawodowych, przeprowadzono 12 postępowań w sprawie uznania choroby zawodowej. Wydano 3 decyzje stwierdzające choroby zawodowe (borelioza, pylica płuc, astma oskrzelowa) oraz 7 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, część postępowań jest w trakcie rozpatrywania.

W porównaniu do lat ubiegłych ilość stwierdzanych chorób zawodowych utrzymuje się na podobnym niskim poziomie.

Promocja zdrowia i bezpiecznych warunków pracy

W 2020 roku ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w dalszym ciągu prowadzono monitoring aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy.

Ponadto podczas kontroli prowadzono w zakładach pracy dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki antytytoniowej (ulotki, plakaty, broszury o tematyce antynikotynowej) w ramach promowania zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

W związku ze stanem pandemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 przesyłano do zakładów pracy materiały edukacyjne dotyczące zapobiegania szerzeniu się zakażeń SARS-CoV-2 (ulotki, instrukcje, wytyczne, poradniki, banery informacyjne i inne).

Działalność kontrolno-represyjna

Ogółem przeprowadzono 30 kontroli w ramach sprawowanego nadzoru nad zakładami pracy. Wydano ogółem 41 decyzji administracyjnych, w tym: 7 merytorycznych (w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami), 13 płatniczych, 8 dot. zmiany terminu realizacji wykonania obowiązków, 3 umarzające postępowanie administracyjne, oraz 10 dot. chorób zawodowych.

Karania mandatowego nie stosowano.

Podsumowanie

- W dalszym ciągu jednym z najważniejszych zagadnień w nadzorze bieżącym jest nadmierny hałas występujący w środowisku pracy, który stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia ok. 2,5 % zatrudnionych pracowników. Przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu na stanowiskach pracy występują w 3 dużych zakładach na terenie Radomska. Podejmowane do chwili obecnej działania naprawcze przez przedsiębiorców nie spowodowały obniżenia hałasu co najmniej do obowiązujących norm.
- Znaczny odsetek pracowników jest zatrudniony w zakładach usytuowanych na terenie strefy przemysłowej w Radomsku. Liczba ta z roku na rok wzrasta, co związane jest z rozbudową zakładów jak i powstawaniem nowych inwestycji. Obiekty te spełniają określone przepisami wymagania a tym samym pracodawcy zapewniają bezpieczne i higieniczne warunki pracy.
- Od kilku lat ilość stwierdzanych chorób zawodowych utrzymuje się na niskim poziomie.

VI. STAN SANITARNY SZKÓŁ I INNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W ewidencji obiektów nadzorowanych znajdowały się 102 obiekty stałe oraz 20 obiektów sezonowych (turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży). W 2020 roku działalność skupiała się głównie na podejmowaniu czynności związanych z walką z epidemią.

Żłobki i kluby dziecięce

Nadzorem objęto 6 żłobków oraz 1 klub dziecięcy.

Dwa żłobki niepubliczne zostały zlikwidowane :

- Żłobek Akademia Myszki Miki, 97-500 Radomsko ul. Fabianiego 7
- Żłobek Akademia Myszki Miki, 97-500 Radomsko, ul. Przedborska 57

Skontrolowano 2 placówki. Stan higieniczno-sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń. Żłobek przy ulicy Fabianiego 7 nie zapewnia placu zabaw ani innego terenu rekreacyjnego.

Przedszkola

Nadzorem objęto 26 obiektów.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w 7 placówkach. Stan higieniczno-sanitarny obiektów oceniono jako dobry. We wszystkich przedszkolach sanitariaty skanalizowane, wyposażone w środki do utrzymania higieny osobistej (mydło, ręczniki, papier toaletowy).

W 3 skontrolowanych przedszkolach dzieci z grup najmłodszych leżakują. Leżaki i pościel wydzielone dla każdego dziecka, oznakowane. Wszystkie placówki zapewniły warunki do zabawy i wypoczynku na świeżym powietrzu. Wymóg dot. wymiany piasku, zabezpieczenia piaskownicy przed zanieczyszczeniami oraz posiadania atestów i certyfikatów urządzeń na placach zabaw został spełniony. Opieka pielęgniarska zapewniona w 3 skontrolowanych przedszkolach radomszczańskich. W 3 przedszkolach dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci. Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono. Ponadto zwracano uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację, oświetlenie, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń. Powyższe obszary nie budziły zastrzeżeń.

Szkoły i zespoły szkół

Ocena stanu sanitarnego

Na terenie powiatu nadzorowano 39 szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące oraz 13 zespołów szkół: 6 zespołów szkolno-przedszkolnych (6 przedszkoli, 6 szkół podstawowych), 7 zespołów szkół ponadpodstawowych (3 licea ogólnokształcące, 7 technikum, 6 szkół branżowych I st., 1 internat, 2 warsztaty szkolne, 1 szkoła policealna).

Wpisano do wykazu nadzorowanych obiektów 7 szkół przekazanych przez WSSE w Łodzi (2 licea, 5 zespołów szkół ponadpodstawowych).

Skontrolowano 3 szkoły podstawowe oraz 3 zespoły (szkolno-przedszkolne).

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w skontrolowanych obiektach nie stwierdzono.

W większości szkół w okresie wakacyjnym były prowadzone prace konserwacyjno-remontowe.

Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej

Wszystkie szkoły posiadają sanitariaty skanalizowane, wydzielone dla chłopców i dziewcząt i zapewniają bieżącą ciepłą wodę przy umywalkach w ciągu całego roku szkolnego oraz środki do utrzymania higieny osobistej (mydło, papier toaletowy oraz możliwość osuszania rąk), a w czasie pandemii również środki do dezynfekcji rąk oraz instrukcje właściwego mycia i dezynfekcji rąk.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Wszystkie skontrolowane szkoły zapewniają warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, w tym w 1 szkole zajęcia w-f prowadzone są również w korytarzu szkolnym, z uwagi na brak sali do ćwiczeń (posiada tylko boisko).

Warunki pracy ucznia

W 5 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny pracy umysłowej oraz sprawdzono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci. Procent mebli edukacyjnych z certyfikatami sukcesywnie z roku na rok zwiększa się, z uwagi na zakup nowych mebli.

Wszystkie placówki zapewniały warunki pozostawiania w placówce podręczników i przyborów szkolnych. Zwracano również uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację, oświetlenie, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń.

Opieka zdrowotna

Na 6 skontrolowanych placówek 5 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Jedna szkoła korzysta z gabinetu w innej szkole.

Placówki z pobytem całodobowym (bursy, internaty, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy)

Nadzorem objęte są 3 bursy szkolne oraz 1 specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy (bursa i ośrodek przekazane w 2020 r. przez WSSE w Łodzi). Nadzorowany jest również internat przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobryszycach.

W 2020 r. w/w placówki nie były skontrolowane z uwagi na wykonywanie czynności związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Placówki wsparcia dziennego

Pod nadzorem znajduje się 6 placówek, w tym 5 świetlic środowiskowych i 1 klub młodzieży. Skontrolowano 2 placówki. W w/w obiektach są zapewnione standardy dostępności do urządzeń sanitarnych oraz warunki do utrzymania higieny osobistej. Dzieci w czasie pobytu w placówce otrzymują ciepłą herbatę oraz kanapki, przygotowywane w wydzielonych kuchenkach. Oceniono stan sanitarny placówek jako dobry.

Placówki wychowania pozaszkolnego

Nadzorem objęte są 2 pozaszkolne placówki specjalistyczne, tj. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna przy ulicy Piastowskiej 21 w Radomsku oraz Państwowa Szkoła Muzyczna I st. W/w placówki w 2020 r. nie były kontrolowane.

Placówki wypoczynku letniego i zimowego

Wypoczynek letni i zimowy zorganizowano prawidłowo, placówki zapewniły właściwe warunki sanitarno-higieniczne uczestnikom wypoczynku. W 2020 roku na terenie powiatu radomszczańskiego zostało zgłoszonych 20 turnusów wypoczynku (19 turnusów wyjazdowych,

1 turnus w miejscu zamieszkania -półkolonia). W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku skontrolowano 10 turnusów (7 letnich, 3 zimowe): 3 obozy sportowe zorganizowane w Centrum Japońskich Sztuk Walki „Dojo” Stara Wieś gm. Przedbórz; 1 turnus obozu sportowego w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Przedborzu; 5 obozów sportowych w Hotelu TED w Radomsku ul. Kołłątaja 46 oraz 1 półkolonię dla dzieci w Stajni Gowarzędzi, gm. Gidle. Przedmiotem kontroli była ocena stanu sanitarnego obiektów, w tym pomieszczenia mieszkalne oraz inne pomieszczenia udostępniane uczestnikom wypoczynku oraz przestrzeganie przepisów przeciwepidemicznych w związku z epidemią. Nieprawidłowości w w/w obszarach nie stwierdzono.

Żywnienie

Formy dożywiania w żłobkach, przedszkolach i szkołach: obiady przygotowywane w stołówkach szkolnych i przedszkolnych zapewniały 4 skontrolowane szkoły oraz 3 przedszkola; obiady dostarczane przez firmy cateringowe lub dowożone z innych placówek oświatowych zapewniała 1 szkoła, 4 przedszkola, 2 żłobki; tzw. drugie śniadania w postaci kanapek, napoju zapewniała 1 szkoła.

Około 36% uczniów uczęszczających do skontrolowanych szkół korzystało z obiadów, ok. 2% korzystało z II śniadań. Z dofinansowania do wyżywienia korzystało ok. 19% uczniów, co stanowi około 7,0 % ogólnej liczby uczniów uczęszczających do szkół. W roku ubiegłym z dofinansowania korzystało około 8,0% ogólnej liczby uczniów.

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków

Źródłem zaopatrzenia wszystkich szkół i placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu w wodę przeznaczoną do spożycia są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór nad jakością wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów sprawują organy inspekcji sanitarnej. Jakość dostarczanej wody nie budziła zastrzeżeń. Większość obiektów jest podłączona do gminnej sieci kanalizacyjnej. Kilka z nich posiada własne zbiorniki do gromadzenia ścieków. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami i ściekami.

Działalność kontrolno-represyjna

Przeprowadzono 38 kontroli, w tym 10 kontroli w zakresie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży. Wydano 2 decyzje zmieniające termin realizacji nałożonych obowiązków. Karania mandatowego nie stosowano.

W 2020 r. placówki oświatowo-wychowawcze w znacznej większości nie zostały skontrolowane z uwagi na wykonywanie przez organy inspekcji sanitarnej czynności związanych z zapobieganiem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2.

Podsumowanie

Stan sanitarny kontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry.

Placówki działające w czasie epidemii funkcjonowały zgodnie z przepisami przeciwepidemicznymi oraz w oparciu o Wytyczne MEN, GIS, MZ. W miarę możliwości był przestrzegany reżim sanitarny obowiązujący dla poszczególnych grup placówek oświatowo-wychowawczych.

VII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Kierunki działań Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Radomsku w 2020 roku zostały wytyczone w oparciu o założenia Narodowego Programu Zdrowia, wytyczne WHO, programy o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym a także sytuację epidemiologiczną i potrzeby zdrowotne mieszkańców powiatu radomszczańskiego.

Realizacja programów w 2020 roku była utrudniona w związku z przekierowaniem całości działań na działalność p/epidemiczną COVID-19. Placówki nauczania i wychowania, które są w większości odbiorcami działań profilaktycznych i promocyjnych w 2020 roku były zamknięte, natomiast wprowadzone nauczanie zdalne w znaczącym stopniu ograniczyło możliwość realizacji programów.

Do zadań zrealizowanych w 2020 roku należało:

- monitorowanie programów prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i lokalnym,
- prowadzenie kampanii społecznych oraz akcji informacyjno-edukacyjnych informacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem bieżącej sytuacji epidemiologicznej wynikającej z wprowadzenia na terenie RP stanu pandemii w związku z wirusem SARS-CoV-2,
- organizacja szkolenia dla nauczycieli – szkolnych realizatorów/koordynatorów programu edukacji zdrowotnej „Trzymaj Formę”;
- dystrybucja materiałów edukacyjno – informacyjnych do placówek oświatowo-wychowawczych realizujących działania prozdrowotne.

W roku szkolnym 2019/2020 szkoły oraz przedszkola z terenu powiatu radomszczańskiego realizowały następujące programy edukacyjne o zasięgu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i nadzorowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną:

1. **Krajowy program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”** – adresaci: uczniowie IV klas szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców 265 osób z 9 placówek oświatowo-wychowawczych z terenu powiatu.
2. **Krajowy program edukacyjny „Trzymaj Formę”** – adresaci: uczniowie klas IV-VIII szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców to 25 nauczycieli/koordynatorów, którzy w dniu 17.02.2020 r. uczestniczyli w szkoleniu przeprowadzonym przez PPIS w Radomsku.
3. **Krajowy profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość?”** – adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców to 246 osób z 5 szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu.
4. **Wojewódzki program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”** – adresaci: dzieci w wieku 5-6 lat, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców to 612 osób z 12 placówek oświatowo-wychowawczych (przedszkola i szkoły) z terenu powiatu.
5. **Wojewódzka kampania profilaktyczna „Dopalaczom mówimy STOP-wybijamy zdrowie”** – adresaci: uczniowie gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców - 1364 osób z 9 placówek oświatowo-wychowawczych z terenu powiatu.
6. **Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS** – adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, społeczność lokalna. Liczba odbiorców – 50.
7. **Lokalny program profilaktyki raka piersi „Dbam o siebie-badam się”**, którego współpartnerem jest Radomszczański Klub Amazonki. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Radomska. Liczba odbiorców to 132 osób z 3 szkół.

W 2020 roku profilaktycznymi programami edukacyjnymi **objęto 3189** osób (uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne szkół).

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w realizowanych obiektach, takich jak placówki ochrony zdrowia, obiekty żywienia- żywnościowe, zakłady pracy a także zapewnienie aby obiekty po ich zrealizowaniu nie powodowały zagrożenia czy uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie.

Do podstawowych zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy zajmowanie stanowisk w zakresie sanitarno-higienicznym w sprawach:

- Opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- Opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Rozpatrywanie wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko a także uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia;
- Udział w procesie budowlanym realizowanych inwestycji.

W 2020 roku zapobiegawczy nadzór sanitarny zajął stanowiska w sprawach:

- *opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: 5 opinii - prognoza oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,*
- *uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko: 6 uzgodnień,*
- *opiniowania przedsięwzięć co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko: 47 opinii o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, 3 opinie o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,*
- *opiniowanie przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach: 9 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,*
- *uzgodnienie dokumentacji projektowej: 3 opinie sanitarne,*
- *dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych: 10 stanowisk potwierdzających zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.*
- *sprawy różne: 21 pism.*

Charakterystyczne największe obiekty oddane do użytku w 2020r.:

- Budynek produkcyjno – magazynowy z częścią socjalno biurową (etap I) w miejscowości Radomsko przy ul. Zgoda 16.
- Budynek handlowo-usługowy w miejscowości Radomsko przy ul. Krasickiego .
- Rozbudowa istniejącego budynku produkcyjnego z jego zmianą sposobu użytkowania na budynek handlowo-usługowy w części dotyczącej lokalu gastronomicznego w parterze zlokalizowanego przy ul. Metalurgii 7 ,97-500 Radomsko,
- Hala produkcyjno-magazynowa z zapleczem socjalno-biurowym przy ul. Stolarzy, 97-500 Radomsko,
- Budynek mieszkalno - usługowy (gabinet fryzjersko - kosmetyczny) przy ul. Włodzimierza Łączyńskiego, 97-360 Kamieńsk,
- Budynek handlowo-usługowy wraz z towarzyszącą infrastrukturą zlokalizowany przy ul. Jagiellońskiej 51B, 97-500 Radomsko,
- Hala magazynowo-produkcyjna wraz z infrastrukturą techniczną towarzyszącą przy ul. Stolarzy 1, 97-500 Radomsko.

Wnioski:

W trakcie uzgadniania dokumentacji zwracano uwagę czy planowana inwestycja po zrealizowaniu zgodnie z przyjętymi w opracowaniu rozwiązaniami technicznymi, technologicznymi i organizacyjnymi nie będzie oddziaływała negatywnie na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi. W trakcie opiniowania dokumentacji projektowej zwracano uwagę na takie zagadnienia, jak zapewnienie właściwych warunków sanitarno – zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy. Biorąc pod uwagę wymagania techniczno – sanitarne stan obiektów budowlanych oddawanych do użytkowania w większości nie odbiegał od wymogów zawartych w przepisach. W żadnym rozpatrywanym przypadku nie zgłoszono sprzeciwu wobec odbioru i dopuszczenia do użytkowania.

PODSUMOWANIE

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej są bardzo szerokie – począwszy od bezpieczeństwa żywienia i żywności, bezpieczeństwa wody, zabezpieczenia przed chorobami zakaźnymi i realizację programu szczepień ochronnych, higienę środowiska, promocję zdrowia, medycynę pracy, ochronę przed szkodliwymi substancjami, bezpieczeństwem preparatów chemicznych, kosmetyków – aż po opiniowanie i uzgadnianie projektów inwestycyjnych i infrastrukturalnych.

Realizacja powyższych zadań przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Radomsku ma na celu ciągłą poprawę sytuacji sanitarnej w powiecie radomszczańskim. Stan sanitarny powiatu w 2020 roku ocenia się jako dobry.

Niestety rok 2020 stał się rokiem pod znakiem pandemii, która zaskoczyła nie tylko nas ale cały świat.

Stale rosnąca liczba zachorowań oraz liczne zgony z powodu COVID-19 postawiły w stan pogotowia nie tylko instytucje rządowe i państwowe, naukowców , klinicystów ale przede wszystkim system opieki zdrowotnej, w tym również organy inspekcji sanitarnej.

Pracownicy tut. Powiatowej Stacji dokładają wszelkich starań aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom powiatu radomszczańskiego.